

Böyük Britaniya Azərbaycanla “yaşıl” enerji əməkdaşlığı qurur

Pünhan Əfəndiyev

BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında dövlət və hökumət başçıları –prezidentlər, baş nazirlər, nazirlər və dünyanın əksər siyasi qurumlarının yüksək səviyyəli nümayəndələri iştirak edirlər. Onlar iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üzrə yeni maliyyə hədəflərinin müəyyənləşdirilməsi və yaşıl enerji, dayanıqlı inkişaf kimi sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsini müzakirə edirlər.

Tədbirin iştirakçıları arasında Böyük Britaniyanın Baş naziri Key Starmer və 6 nazir də var. Bu, Londonun Bakı ilə əməkdaşlığa önəm verdiyini, əlaqələrin inkişafında maraqlı olduğunu göstərir. Onu da qeyd edək ki, Böyük Britaniya Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanıyan ölkələrdən biri olub. 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə də obyektiv münasibət sərgiləyib. BMT Təhlükəsizlik Şurasında döyüşlərin dayandırılmasını tələb edən qətnamənin qəbuluna London mane olub.

Böyük Britaniyanın yüksək səviyyəli nümayəndə heyətləri də dəfələrlə Azərbaycanda səfərdə olublar. Bu səfərlər Azərbaycan ilə Birləşmiş Krallıq arasında siyasi və iqtisadi münasibətlərə də müsbət təsirini göstərmişdir. Son 30 ildə Böyük Britaniya Azərbaycan iqtisadiyyatına 85 milyard dollar sərmayə qoyub. İki ölkə arasında illik ticarət dövriyyəsi isə 1,4 milyard funt–sterlinqdən (1,814 milyard ABŞ dolları) çoxdur.

İqtisadi əməkdaşlıq həm də yaşıl iqtisadiyyat, bərpaolunan enerji, xüsusilə yaşıl hidrogen istehsalı, həmçinin enerji səmərəliliyi, elektrik şəbəkələrinin gücləndirilməsi sahələrini əhatə edir. Artıq Böyük Britaniya hökuməti və özəl şirkətlər azad edilmiş ərazilərdə minaların təmizlənməsi, planlaşdırılması və yeni şəhər aqlomerasiyalarının tikintisi ilə məşğuldurlar. "bp" şirkət tərəfindən (“Şəfaq” layihəsi) Cəbrayıl rayonunda 240 MVt gücündə günəş elektrik stansiyası tikiləcək. “Virtual Enerji Ötürmə Mexanizmi” adlanan yeni kommersiya modelindən ilk dəfə istifadə olunacağı gözlənilir. Həyata keçəcəyi təqdirdə, bu mexanizm layihənin Cəbrayıl rayonunda istehsal edəcəyi günəş enerjisinin ölkənin elektrik enerjisi şəbəkəsinin operatoru olan “Azərenerji”yə həmin yerdə çatdırılmasını, “Azərenerji”nin isə sonra eyni həcmdə elektrik enerjisini Səngəçal terminalına verməsini təmin edəcək. Bu da öz növbəsində terminalın həmin bərpa olunan elektrik enerjisindən öz ehtiyacı üçün istifadə etməsinə imkan verəcək. Bu layihə bölgənin “yaşıl enerji zonası” kimi inkişafına töhfə verəcək. Həmçinin “Fortescue Future Industries” (FFI) şirkəti Energetika Nazirliyinin yaşıl enerji və hidrogen üzrə 12 QVt-dək güclərinin yaradılmasına dair əməkdaşlığa maraqlıdır. Böyük Britaniya Azərbaycanla külək enerjisi, yaşıl maliyyə və tullantıların idarə olunması üzrə əməkdaşlıqda da maraqlıdır.

Bu əməkdaşlıqdan danışarkən, elektrik taksilərini də unutmamaq olmur. Son bir neçə ildə Azərbaycan Britaniyanın LEVC şirkətindən 252 elektrik taksi alıb. Bunun 150-si COP 29 konfransı ərəfəsində alınıb. Bu, elektrik taksilər COP 29 tədbirinin iştirakçılarına xidmət edir. Onlar ekoloji cəhətdən çox sərfəli olub ənənəvi benzin və dizel mühərrikləri ilə müqayisədə karbon qazı emissiyalarını əhəmiyyətli dərəcədə azaldır. Bu, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə baxımından vacibdir. Belə taksilərinin istifadəsi, şəhərlərdə hava çirkliliyini azaltmağa kömək edir. Bu, xüsusilə urbanizasiya prosesinin sürətləndiyi bölgələrdə əhəmiyyətlidir. Bakı da urbanizasiya prosesinin sürətləndiyi şəhərlərdən biridir.

Bundan başqa, elektrik mühərrikli taksilər daha az səs-küy yaradırlar. Bu, Bakı mühitində daha sakit və rahat bir atmosfer yaradır. Onların elektrik enerjisi ilə işləməsi yanacaq xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır, enerji istehsalında daha səmərəli yanışmaların tətbiqinə və bərpa olunan enerji mənbələrinin inteqrasiyasına imkan yaradır.

Ümumiyyətlə, COP29 zamanı Azərbaycanda elektrik mühərrikli taksi nəqliyyatının istifadəsi ekoloji, iqtisadi, sosial və texnoloji cəhətdən bir çox müsbət təsirlərə malikdir. Bu təşəbbüs ölkənin iqlim siyasətinin gücləndirilməsi, ekoloji tarazlığın qorunması və sosial inkişafın dəstəklənməsi baxımından əhəmiyyətli addımdır. Elektrikli taksilərdən istifadənin genişləndirilməsi gələcəkdə daha dayanıqlı və ekoloji cəhətdən dost nəqliyyat sisteminin yaradılması üçün əsas rol oynaya bilər.

P.S Hazırda Azərbaycanda 450-dən çox Britaniya şirkəti fəaliyyət göstərir ki, onlardan da təxminən 50-si “təmiz enerji” sektorundadır.